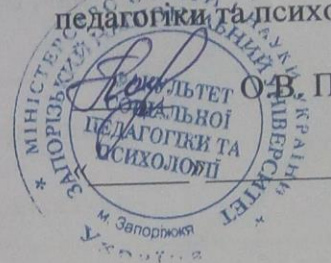

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки та психології

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів

спеціальності 231 – соціальна робота

освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»

Укладач: к. пед. н., доц. Соловйова Т.Г.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 2019 р.

Завідувач кафедри соціальної педагогіки

Ухвалено науково-методичною комісією
факультету соціальної педагогіки та психології

Протокол № ____ від “ ____ ” _____
Голова науково-методичної комісії
факультету соціальної педагогіки та психології

Н.В. Заверико

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної
педагогіки та психології

_____ О.В. Пономаренко

«_____» _____ 2019 р.

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО
НАВЧАННЯ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів

спеціальності 231 – соціальна робота

освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»

Укладач: к. пед. н., доц. Соловйова Т.Г.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 2019 р.

Завідувач кафедри соціальної педагогіки

_____

Н.В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 2019 р.

Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

_____

І.В. Козич

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 23 – «Соціальна робота»	Цикл професійної підготовки Дисципліни за вибором студента	
Розділів - 2	Спеціальність 231 – «Соціальна робота»	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин - 120	Освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»	Лекції	
		22 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: магістерський	Практичні	
		10 год.	6 год-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		88 год.	108 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціально-педагогічний супровід інклюзивного навчання» є засвоєння теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад соціально-педагогічного супроводу учасників процесу інклюзивного навчання.

Основні завдання викладання дисципліни «Соціально-педагогічний супровід інклюзивного навчання»:

- сформувати усвідомлене розуміння основних положень концепції інклюзії;
- виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими потребами;
- забезпечити досконале володіння стратегіями взаємодії з батьками дітей з особливими потребами;
- сформувати навички здійснення соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання;
- виробити усвідомлення необхідності зростання педагогічної майстерності.

У результаті вивчення дисципліни «Соціально-педагогічний супровід інклюзивного навчання» студенти повинні **знати**:

- теоретико-методологічні та нормативно-правові основи інклюзії як стратегії соціального розвитку;
- особливості становлення інклюзивної освіти в Україні;

- ефективні стратегії взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами;
- фактори і педагогічні умови, що сприяють ефективності інклюзії в освіті;
- моделі соціально-педагогічної корекції та реабілітації різних категорій дітей з особливими потребами.

вміти:

- здійснювати соціально-педагогічний супровід інклюзивного навчання;
- здійснювати необхідні адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання;
- розробляти індивідуальні навчальні плани та програми для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб;
- реалізовувати підходи диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами
- використовувати соціально-педагогічні підходи у роботі з різними групами дітей з особливими потребами.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка» студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

- здатність до професійного самовдосконалення, оволодіння новими знаннями і методами професійної діяльності на основі самоосвіти та використання сучасних інформаційних технологій; креативність, здатність до системного мислення, адаптивність і комунікабельність;
- здатність до використання доцільних технологій, до пошуку та використання інновацій у професійній діяльності;
- здатність добирати доцільний діагностичний інструментарій для визначення проблем і потреб дітей та молоді з особливими потребами;
- здатність комплексно використовувати знання в галузі теорії і практики соціально-педагогічної діяльності;
- здатність працювати у мультидисциплінарній команді.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу «Соціально-педагогічний супровід інклюзивного навчання» пов'язана з курсами «Соціальна педагогіка», «Вступ до спеціальності», «Соціально-правовий захист населення», «Соціальна робота з людьми з обмеженими можливостями», «Основи інклюзії».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1

Інклюзія як політика та процес

Тема 1. Інклюзія: сутність поняття, основні принципи.

Вступ до навчального курсу: програма, структура та очікування. Актуальність інклюзії як світової стратегії у соціальній сфері. Визначення сутності понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін. Історичне підґрунтя виникнення та розвитку інклюзивних процесів. Соціальний статус людини з обмеженими можливостями у суспільстві. Принципи інклюзії.

Тема 2. Інклюзія як протидія дискримінації людей з інвалідністю

Ідеологія інклюзії. Сутність поняття «дискримінація» за ознакою інвалідності. Проблеми реалізації права людини з інвалідністю на освіту, працевлаштування. Соціальна інклюзія як альтернатива соціальній ізоляції. Інклюзія як «присутність, участь та досягнення». Проблема рівних можливостей. Право вибору для людини з інвалідністю.

Тема 3. Зарубіжний досвід розвитку інклюзивних процесів

Розвиток інклюзивної соціальної політики у світі. Закордонний досвід інклюзії у вихованні та освіті. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Інклюзія як забезпечення права вибору. Позитивний досвід демократичних країн світу у питаннях інклюзії. Досвід Канадського центру вивчення інвалідності. Можливості адаптації зарубіжного досвіду інклюзії в Україні.

Розділ 2

Соціально-педагогічний супровід учасників інклюзивного процесу

Тема 1. Соціально-педагогічна підтримка суб'єктів інклюзивного освітнього процесу.

Характеристика суб'єктів освітнього процесу в інклюзивному просторі. Мультидисциплінарна команда в інклюзивній освіті. Психологічна служба загального закладу освіти як суб'єкт інклюзивного освітнього простору. Батьківська спільнота як суб'єкт інклюзивної освіти. Типові діти та діти з особливими потребами як суб'єкт інклюзивної освіти. Технології соціально-педагогічної підтримки суб'єктів освітнього простору.

Тема 2. Вимоги до професійної підготовки педагогів інклюзивних навчальних закладів.

Позитивне сприйняття загальної концепції інклюзії. Програми підготовки педагогів для роботи в інклюзивних навчальних закладах. Формування навичок оцінювання особливих потреб дітей. Використання допоміжних навчальних технологій. Основи спеціальної педагогічної освіти. Організація індивідуального навчального шляху дитини з порушеннями психофізичного розвитку. Планування та реалізація спільної діяльності різнопрофільних фахівців.

Тема 3. Організація соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання у конкретному навчальному закладі.

Виявлення та підсилення ресурсу навчального закладу для створення інклюзивного освітнього простору. Робота з педагогічним колективом. Підготовка дітей до взаємодії з однолітками з особливими потребами. Робота з батьками класних колективів щодо позитивного сприйняття інклюзії. Психолого-педагогічний супровід учасників інклюзивного навчання. Аналіз чинників неефективності інклюзивної школи. Матеріально-технічне та інструментальне забезпечення інклюзивного навчання.

Тема 4. Особливості навчально-виховного процесу в інклюзивних навчальних закладах.

Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання. Корекційно-розвивальна робота та її значення у процесі навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Мультидисциплінарна команда та її діяльність в умовах інклюзивного навчального закладу. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів. Державний стандарт для дітей з особливими освітніми потребами. Загальноосвітні, спеціальні та корекційно-розвивальні програми, їх адаптація та модифікація. Реалізація курикулуму в навчальному процесі. Індивідуальний навчальний план та його складові. Підготовка та вимоги до підписання ІНП. Співпраця з батьками при розробленні та виконанні індивідуального навчального плану. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.

Тема 5. Оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивній школі.

Завдання та функції контролю. Об'єкти, види, методи контролю. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами початкової школи. Інструментарій оцінювання. Особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Портфоліо – технологія якісного оцінювання навчальних досягнень. Облікове портфоліо вчителя інклюзивного класу початкової школи. Портфоліо учня інклюзивного класу. Формувальне оцінювання.

Тема 6. Диференціація в інклюзивній освіті.

Диференційоване викладання: обґрунтування підходу. Диференціація змісту; процесу, кінцевих результатів. Сфери диференціації: процес викладання; зміст (навчальна програма та навчальні матеріали); навчальне середовище; кінцевий продукт. Взаємозв'язок диференційованого викладання та оцінювання. Аналіз навчальної програми. Аналіз зразків робіт. Спостереження та інтерв'ю. Тестування в умовах інклюзивного навчання. Врахування відмінностей між учнями та забезпечення

оптимального і результативного навчального досвіду для кожного. Наукові дослідження проблеми диференційованого викладання.

Тема 7. Роль асистента вчителя в інклюзивному навчальному середовищі.

Асистент вчителя: функції, обов'язки. Особистіно-професійні характеристики асистента вчителя. Методи роботи асистента вчителя в інклюзивному класі. Документальне забезпечення роботи асистента. Особливості роботи асистента з дітьми з різними нозологіями. Основні напрями роботи асистента: організаційна; навчально-розвиткова; діагностична; прогностична; консультативна. Значення роботи асистента для дитини з особливими потребами.

Тема 8. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.

Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітнє середовище. Батьки як члени навчальних команд. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів навчальної команди. Налагодження стосунків з педагогами та персоналом школи. Обмін конструктивною інформацією. Допомога громадських організацій та соціальних служб. Волонтерство та адвокатство батьків. Соціально-педагогічний супровід сім'ї, яка виховує дитину з інвалідністю.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб.	сам.роб.			л	с/п	лаб.	сам.роб.	
					інд.завд. (при наявності)						інд.за вд. (при наявності)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Розділ 1. Інклюзія як політика та процес												
Тема 1. Інклюзія: сутність поняття, основні принципи.	10	2			8		11	2			9	
Тема 2. Інклюзія як протидія дискримінації людей з інвалідністю	12	2	2		8		12		2		10	
Тема 3. Зарубіжний досвід розвитку інклюзивної політики та інклюзивних процесів	11	2	2		8		10				10	
Разом за	32	6	4		24		33	2	2		29	

розділом 1												
Розділ 2. Соціально-педагогічний супровід учасників інклюзивного процесу												
Тема 1. Соціально-педагогічна підтримка суб'єктів інклюзивного освітнього процесу	12	2	2		8		12	2			10	
Тема 2. Вимоги до професійної підготовки педагогів інклюзивних навчальних закладів	10	2			8		10				10	
Тема 3. Організація соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання у конкретному навчальному закладі.	12	2	2		8		12	2			10	
Тема 4. Особливості навчально-виховного процесу в інклюзивних навчальних закладах.	12	2	2		8		11		2		9	
Тема 5. Оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивній школі.	12	2			8		10				10	
Тема 6. Диференціація в інклюзивній освіті.	10	2			8		10				10	
Тема 7. Роль асистента вчителя в	10	2			8		12		2		10	

інклюзивном у навчальному середовищі.												
Тема 8. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти	10	2			8		10				10	
Разом за розділом 2	88	16	6		66		87	4	4		79	
<i>Усього годин</i>	120	22	10		86		120	6	6		108	

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навч	Кількість годин для заочної форми навч
1.	Інклюзія: сутність поняття, основні принципи.	2	2
2.	Інклюзія як протидія дискримінації людей з інвалідністю	2	
3.	Зарубіжний досвід розвитку інклюзивної політики та інклюзивних процесів.	2	
4.	Соціально-педагогічна підтримка суб'єктів інклюзивного освітнього процесу.	2	2
5.	Вимоги до професійної підготовки педагогів інклюзивних навчальних закладів	2	
6.	Організація соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання у конкретному навчальному закладі.	2	2
7.	Особливості навчально-виховного процесу в інклюзивних навчальних закладах.	2	
8.	Оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивній школі	2	
9.	Диференціація в інклюзивній освіті	2	
10.	Роль асистента вчителя в інклюзивному навчальному середовищі	2	
11.	Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти	2	
Разом		22	6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навч	Кількість годин для заочної форми навч
1.	Інклюзія: сутність поняття, основні принципи.		

2.	Інклюзія як протидія дискримінації людей з інвалідністю		2
3.	Зарубіжний досвід розвитку інклюзивної політики та інклюзивних процесів.	2	
4.	Соціально-педагогічна підтримка суб'єктів інклюзивного освітнього процесу.	2	
5.	Вимоги до професійної підготовки педагогів інклюзивних навчальних закладів	2	
6.	Організація соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання у конкретному навчальному закладі.	2	
7.	Особливості навчально-виховного процесу в інклюзивних навчальних закладах.	2	2
8.	Оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивній школі		
9.	Диференціація в інклюзивній освіті		
10.	Роль асистента вчителя в інклюзивному навчальному середовищі		2
11.	Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти		
Разом		10	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навч	Кількість годин для заочної форми навч
1.	Інклюзія: сутність поняття, основні принципи <i>Написання есе на тему (обрати одну з трьох) : «Інклюзія як політика захисту прав дитини з особливими потребами»; «Інклюзія у суспільстві: переваги та недоліки»; «Соціальний статус людини з інвалідністю в інклюзивному суспільстві»</i>	8	9
2.	Інклюзія як протидія дискримінації людей з інвалідністю <i>1. Інформаційне реферування основних документів України, що забезпечують розвиток інклюзивних процесів. 2. Зазначте три-чотири докази (прикладу), які доводять, що інклюзія ефективно протидіє дискримінації людей з інвалідністю.</i>	8	10
3.	Зарубіжний досвід розвитку інклюзивної політики та інклюзивних процесів <i>Проблемно-орієнтовне реферування наукових статей, які висвітлюють питання закордонного досвіду розвитку інклюзивної соціальної політики. Країна – за вибором студента</i>	8	10
4.	Соціально-педагогічна підтримка суб'єктів інклюзивного освітнього процесу <i>Складання програми соціально-педагогічної підтримки суб'єктів інклюзивного освітнього простору. (суб'єкт – за вибором студента)</i>	8	10

5.	Вимоги до професійної підготовки педагогів інклюзивних навчальних закладів <i>Самостійний підбір матеріалів вітчизняних та зарубіжних авторів та складання есе.</i>	8	10
6.	Організація соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання у конкретному навчальному закладі Проблемно-орієнтовне реферування другого розділу підручника <i>Социальная работа с инвалидами: настольная книга для родителей / под ред. Е.И. Холостовой. Москва : Институт социальной работы, 1996. 238 с.</i>	8	10
7.	Особливості навчально-виховного процесу в інклюзивних навчальних закладах <i>Опрацювання та складання конспекту за підручником Гонеев А. Д. Основы коррекционной педагогики : учебник. Москва : ВЛАДОС, 1999. С. 78-134.</i>	8	9
8.	Оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивній школі <i>Опрацювання та складання конспекту за посібником Индекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: навчально-методичний посібник / кол. упорядників : Патрикеева О., Софій Н., Луценко І., Василяшко І. / під заг. ред. Шинкаренко В.І. Київ : ТОВ «Видавничий дім "Плеяди"», 2013. 96 с.</i>	8	10
9.	Диференціація в інклюзивній освіті <i>Опрацювання матеріалів з офіційного сайту ЗапоВікі URL : http://zw.ciit.zp.ua/index.php та складання конспекту з теми</i>	8	10
10.	Роль асистента вчителя в інклюзивному навчальному середовищі <i>Опрацювання матеріалів з офіційного сайту ЗапоВікі. Написання есе (URL : http://zw.ciit.zp.ua/index.php)</i>	8	10
11.	Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти <i>Опрацювання навчальних матеріалів та складання програми залучення батьків до впровадження інклюзивного навчання</i>	8	10
Разом		88	108

8. Види контролю і система накопичення балів

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється у ході повсякденної навчальної діяльності студентів: експрес-тестування під час аудиторних занять; понятійні диктанти; виконання практичних завдань (доповіді; робота в мікрогрупах); усні відповіді; тестування по закінченню вивчення розділів.

Підсумковий контроль – здійснюється після завершення вивчення курсу: залік.

Використовуються методи усної перевірки результатів навчання – бесіда, виступ, пояснення, опитування; письмової перевірки результатів навчання – науково-дослідні, творчі завдання, тестування, письмові завдання самостійної роботи.

Оцінювання знань за навчальною дисципліною відбувається на підставі накопичених балів за результатами поточного та підсумкового контролю всіх видів згідно зі шкалою оцінювання.

При наявності 35 балів поточного контролю, студент допускається до підсумкового контролю.

Якщо студент із поважних причин пропустив заняття, для відпрацювання матеріалу йому пропонується виконання практичних завдань, що фіксується у вигляді конспекту та проводиться усне опитування щодо вивчених тем.

Підсумкова оцінка з дисципліни формується із загальної кількості набраних балів за результатами поточного контролю та заліку.

Перевірка рівня засвоєння знань (поточний та підсумковий контроль, залік (теоретична частина) за вибором викладача може здійснюватися шляхом: комп'ютерного або письмового тестування. Практична частина заліку – письмова та усна відповіді.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виконання практичного завдання у мікрогрупах (по 3-5 осіб) <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	5	2	10
2	Презентація виконаного завдання. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять.</i>	5	2	10
3	Експрес-тестування під час аудиторних занять <i>Термін виконання: під час проведення лекційних, практичних занять</i>	9	1	9
4	Контрольне тестування після вивчення першого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення першого розділу</i>	1	10	10
5	Контрольне тестування після вивчення другого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення другого розділу.</i>	1	10	10
6	Перевірка письмових завдань самостійної роботи. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення другого розділу.</i>	1	11	11
Залік	Залік (практична частина) – виконання творчого завдання <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	1	0-20	20

	Залік (теоретична частина) - підсумкове тестування. <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	1	0-20	20
Усього		7		100

Критерії оцінювання.

1-2. Виконання практичного завдання та його презентація на практичному занятті оцінюється у 4 бали (2 бали – за підготовку та 2 бали за презентацію (попередня табл.)).

Критерії оцінювання доповіді:

4 бали отримує студент, який самостійно, у повному обсязі виконав завдання, виявив творчий підхід до його виконання та представлення; під час презентації виказав глибоку обізнаність щодо теми завдання, розуміння сутності досліджуваної проблеми; виявив навички взаємодії з аудиторією, запропонував питання для групового обговорення.

3 бали отримує студент, який виконав завдання не в повному обсязі, стереотипно, але принципово правильно; під час презентації виявив не достатню обізнаність щодо теми дослідження, але під час обговорення проблемних питань, виявив певну активність, запропонував шляхи пошуку відповідей на проблемні запитання, або виконав завдання у повному обсязі, але не брав участі у презентації результатів.

2 бали отримує студент, який виконав завдання не в повному обсязі, з порушенням структури доповіді та/або без презентації; під час виконання завдання припускався певних помилок.

1 бал отримує студент, який виконав завдання номінально, без глибокого осмислення проблеми, творчого підходу.

0 балів отримує студент, який не виконав завдання або виконав його принципово неправильно. У таких випадках студенту надається одна можливість повторного виконання та презентації завдання, але не пізніше наступного практичного заняття. При цьому максимально можлива кількість балів складає 4.

3. Експрес-тестування під час аудиторних занять оцінюється у 1 бал, за умови, що студент виконав правильно більше 75% відсотків тестових завдань. За половину правильних відповідей студент отримує 0,5 балів. Менше половини правильних відповідей – 0 балів.

4-5. Контрольне тестування після вивчення розділів оцінюється максимально у 10 балів. Кількість балів підраховується згідно з відсотковим коефіцієнтом із розрахунку 100% правильних відповідей – 10 балів.

6. Перевірка письмових завдань самостійної роботи передбачає можливість отримати 11 балів (за 11 виконаних завдань). Для їх отримання студент має виконати та надати на перевірку письмові завдання, що входять до блоку самостійної роботи до початку екзаменаційно-залікової сесії. Критерії оцінювання: за кожне правильно виконане завдання самостійної роботи студент отримує 1 бал. Виконання завдання не в повному обсязі, з негрубими помилками, але принципово правильне, передбачає отримання 0,5 балів. 0 балів отримує студент, який не виконав завдання або виконав його неправильно.

7. Залік.

Практична частина заліку. Творче завдання передбачає схематичне складання програми соціально-педагогічного супроводу дитини з особливими потребами у процесі інклюзивного навчання (вид патології, тип закладу та вік дитини визначається викладачем під час заліку).

Критерії оцінювання.

Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються за виконання таких частин роботи:

- визначення актуальності роботи – 2 б.;
- правильне визначення мети та завдань програми – 5 б.;

- логічність, послідовність викладення матеріалу – 3 б.;
- визначення ресурсів для виконання кожного етапу програми – 3 б.;
- доцільність запропонованих форм та методів роботи – 5 б.;
- презентація програми під час заліку – 2 б.

Теоретична частина заліку (тестування) оцінюється у 20 балів. Кількість балів підраховується згідно з відсотковим коефіцієнтом із розрахунку 100% правильних відповідей – 20 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ. Київ : Центр учбової літератури, 2011. URL : http://culonline.com.ua/Books/Psyh_ludiny_z_obmezh_vlast_Bocheluk2011.pdf#toolbar=0
2. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. реком. МОНУ. Суми : Університетська книга, 2008. 236 с.
3. Колупаєва А.А. Вступ до інклюзивної освіти : навчальний курс рек. МОНУ. Київ : АТОПОЛ, 2010. 274 с.
4. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : навч.-метод. посіб. Київ : Науковий світ, 2010. 274 с.
5. Основи інклюзивної освіти : навч. метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. Київ : А.С.К., 2012. 308 с.
6. Колупаєва А., Таранченко О. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка : путівник для педагогів : навч.-метод. посіб. Київ : АТОПОЛ, 2010. 96 с.
7. Кравченко Р.І. Соціальна робота з розумово відсталими людьми : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2001. 140 с.
8. Інклюзивна школа: особливості організації та управління : навчально-методичний посібник; Кол. авторів : Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. та ін. / за заг. ред. Даниленко Л.І. Київ : 2007. 128 с.

9. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: навчально-методичний посібник ; Кол. упорядників : Патрикеева О. О., Софій Н. З., Луценко І. В. / за заг. ред. Шинкаренко В. І. Київ : ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2013. 96 с.
10. Аксенова Л.И. Социальная педагогика в специальном образовании : учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. Москва : Академия, 2001. URL : <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi49/0038820.doc>
11. Гонеев А. Д. Лифинцева В.А. Основы коррекционной педагогики : учебное пособие. Москва : ВЛАДОС, 1999. 235 с.
12. Бородулина С.Ю. Коррекционная педагогика : психолого-педагогическая коррекция отклонений в развитии и поведении школьников / серия «Учебники, учебные пособия». Ростов-на-Дону : «Феникс», 2004. 352 с.
13. Холостова Е.И., Дементьева Н.Ф. Социальная реабилитация : учебное пособие. Москва : Издательско-торговая корпорация “Дашков и К”, 2002. 340 с.

Додаткова:

1. Особливості роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання / упоряд. Л.О. Савчук, І.В. Юхимець. Рівне, 2013. URL : <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi47/0038054.pdf>
2. Інтеграція молоді з обмеженими фізичними можливостями в суспільство: громадсько-правові, соціально-психологічні та інформаційно-технологічні аспекти : методичний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2009. 68 с.
3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта : реалії та перспективи : монографія. Київ : Саммит-книга, 2009. 224 с.
4. Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. 236 с.
5. Фудорова О.М. Вища освіта осіб з обмеженими можливостями в сучасній Україні: освітня інклюзія чи міф? (соціологічний вимір) : монографія. Херсон : ПАТ "Херсонська міська друкарня", 2012. 264 с.
6. Інклюзивна освіта : стан і перспективи розвитку в Україні : науково-методичний збірник. Київ : ФОП Придатченко П.М., 2007. 86 с.
7. Колупаєва А.А. Психолого-педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання в європейських країнах. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2006. Вип. 8. С. 174-175.

Інформаційні ресурси

1. Соловійова Т.Г. Соціально-педагогічні засади роботи з батьками дітей з особливими потребами. Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.05 «Соціальна педагогіка». Київ, 2009. 22 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/447740/>
2. Колупаєва А. Інтегративні тенденції в освіті дітей з особливими потребами в Україні. URL : http://canada-ukraine.org/ukr_Journal_V1.htm.
3. Колупаєва А.А. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник. Київ : А.С.К., 2012. 308 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/958780/>
4. ЗапоВікі. URL : <http://zw.ciit.zp.ua/index.php>

Погоджено _____
 навчальний відділ
 « _____ » _____